

احکام انتخابات

آستان قدس رضوی

معاونت تبلیغات و ارتباطات اسلامی

نشانی: حرم مطهر امام رضا ، اداره پاسخ گویی به سؤالات دینی و اطلاع رسانی

تلفن: ۲۰۲۰ - ۰۵۱۱ - دورنگار: ۲۲۴۰۶۰۲ - ۰۵۱۱

رایانامه: pasokhgoo@razavi.tv

به کوشش: اداره پاسخ گویی به سؤالات دینی و اطلاع رسانی

طراح جلد: علی بیات

ویراستار: سیدحمید حیدری ثانی

فهرست

۱. درآمد..... ۳
۲. مشارکت گسترده..... ۷
۳. حکم شرعی رأی دادن و فلسفه آن..... ۹
۴. انتخابات و گناهان آینده شخص منتخب..... ۱۵
۵. انتخاب اصلح..... ۱۷
- ۱.۵. ضرورت انتخاب اصلح و معیارهای آن..... ۱۷
- ۲.۵. رأی کورکورانه..... ۲۱
- ۳.۵. راه‌های شناخت اصلح..... ۲۴
۶. خصوصیات و ویژگی‌های نماینده..... ۲۷
- ۱.۶. از دیدگاه آیات و روایات..... ۲۷
- ۲.۶. از دیدگاه فقها..... ۲۹
- ۳.۶. از دیدگاه قانون..... ۳۸
۷. چگونگی تبلیغات صحیح..... ۴۱
- ۱.۷. دیدگاه آیات و روایات و فقها..... ۴۱
- ۲.۷. دیدگاه قانون..... ۴۸
۸. ویژگی‌های مسئولان و مجریان انتخابات..... ۵۱
۹. پاسخ به چند شبهه..... ۵۵
- شبهه اول..... ۵۵
- شبهه دوم..... ۵۸
- شبهه سوم..... ۵۹
- کتابنامه..... ۶۳

۱. درآمد

۱.۱. اهمیت و جایگاه انتخابات

علی می‌فرماید: «فَلَيْسَتْ تَصْلُحُ الرَّعِيَّةُ إِلَّا بِصَلَاحِ الْوَلَاءِ وَ لَا تَصْلُحُ الْوَلَاءُ إِلَّا بِاسْتِقَامَةِ الرَّعِيَّةِ»^۱ (=کشور اصلاح نمی‌شود، مگر اینکه کارگزاران و زمامدارانش صالح باشند. آن‌ها نیز اصلاح نمی‌شوند، مگر به استقامت و پشتکار مردم.)

۲.۱. انتخابات نوعی تعیین سرنوشت است

(إِنَّ اللَّهَ لَا يُغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتَّى يُغَيِّرُوا مَا بِأَنْفُسِهِمْ)^۲
(=به یقین خداوند سرنوشت هیچ قوم [و ملتی] را تغییر نمی‌دهد، مگر آنکه آن‌ها خود را تغییر دهند.) این قانون الهی یکی از پایه‌های اساسی جهان‌بینی و جامعه‌شناسی در اسلام است. این سنت الهی به ما می‌گوید که مقدرات ما قبل از هر چیز و هر کس در دست خود ماست و هرگونه دگرگونی در جهت خوشبختی و بدبختی جامعه، در درجه اول به خود ما باز می‌گردد.

۱. نهج البلاغه، خطبه ۲۱۶.

۲. رعد، ۱۱.

در انتخابات نیز مردم با رأی دادن به نمایندگان منتخب خود، به طور مستقیم در سرنوشت خود دخالت می کنند. در قانون، به این مطلب این چنین تصریح شده است: «مجلس شورای اسلامی رکن اصلی قوه مقننه در نظام جمهوری اسلامی ایران است که از نمایندگان منتخب مردم تشکیل شده و مصوبات آن در صورت تأیید شورای نگهبان، برای اجرا به قوه مجریه ایران و قوه قضائیه ابلاغ خواهد شد.»^۱

۳.۱. کلام حضرت امام خمینی

این وظیفه‌ای است الهی، وظیفه‌ای است ملی، وظیفه‌ای است انسانی، وظیفه‌ای است که ما باید به آن عمل بکنیم. همه‌مان باید در انتخابات شرکت بکنیم.^۲

۴.۱. کلام مقام معظم رهبری (دامت برکاته)

انتخابات سرمایه گذاری عظیم ملت ایران است.^۳
پایه نظام ما همین انتخابات است.^۴
انتخابات نماد حرکت اسلامی در کشور ماست. انتخابات هدیه اسلام به ملت ماست.^۵
انتخابات وسیله‌ای برای عزت ملی است.^۶

۱. قانون اساسی، اصل ۵۸.

۲. روح الله خمینی، صحیفه امام، ج ۱۸، چ ۴، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، ۱۳۸۶، ص ۳۱۸.

۳. بیانات در جمع زائران و مجاوران حضرت امام رضا، ۱ فروردین ۱۳۸۸.

۴. بیانات در جمع زائران و مجاوران حضرت امام رضا، ۱ فروردین ۱۳۸۸.

۵. بیانات در مراسم شانزدهمین سالگرد ارتحال امام خمینی، ۱۴ خرداد ۱۳۸۴.

۶. بیانات در جمع مردم استان کردستان در میدان آزادی سنندج، ۲۲ اردیبهشت ۱۳۸۸.

انتخابات یک حادثه مهم است.^۱

۵.۱. کلام آیت الله واعظ طبسی

انتخابات، نماد و مظهر جمهوریت و اسلامیت نظام است.^۲

۱. بیانات در مراسم شانزدهمین سالگرد ارتحال امام خمینی ،
۱۴ خرداد ۱۳۸۴.

۲. روزنامه رسالت، ش. ۶۳۲۰، ۲۶ آذر ۱۳۸۶، ص ۶؛ سایت
اطلاع رسانی آستان قدس رضوی.

۲. مشارکت گسترده

حضور آگاهانه و هوشمندانه مردم در امور اجتماع و سیاست، حضور فعال و بادوام و نیز درک صحیح از مسائل جاری، جایگاه ویژه‌ای در تعیین سرنوشت فرهنگی، اقتصادی، سیاسی و اجتماعی دارد.

۱.۲. حضرت امام خمینی

همواره بر حضور پرشور مردم در انتخابات شایسته، تأکید فراوان می‌کردند و می‌فرمودند: «امید است ملت مبارز متعهد با مطالعه دقیق در سوابق اشخاص و گروه‌ها، آرای خود را به اشخاصی دهند که به اسلام عزیز و قانون اساسی وفادار باشند و از تمایلات چپ و راست، بری باشند و به حُسن سابقه و تعهد به قوانین اسلام و خیرخواهی امت معروف و موصوف باشند.»^۱

۱. روح‌الله خمینی، صحیفه امام، ج ۱۲، چ ۴، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، ۱۳۸۶، ص ۱۷۷.

۲.۲. مقام معظم رهبری (دامت بر کاته)

من عرض می‌کنم همه باید اصرار داشته باشید که در انتخابات شرکت کنید. به نظر من، مسئله اول در انتخابات، مسئله انتخاب این شخص یا آن شخص نیست؛ مسئله اول مسئله حضور شماست. حضور شماست که نظام را تحکیم می‌کند؛ پایه‌های نظام را مستحکم می‌کند؛ آبروی ملت ایران را زیاد می‌کند؛ استقامت کشور را در مقابل دشمنی‌ها زیاد می‌کند و دشمن را از طمع‌ورزیدن به کشور و از فکر ضربه‌زدن و توسعه و فساد و فتنه منصرف می‌کند. این یک مسئله بسیار مهم است. پس مسئله اول، شرکت در انتخابات است.^۱

برای حضور حداکثری تلاش کنید. مسئله اول، مشارکت است. در زمینه مشارکت مردم، هرطور که می‌توانید، روی خانواده‌ها و دوستانان کار کنید. مشارکت یکی از اساسی‌ترین مسائل است. حضور مردم برای پیشرفت و صیانت کشور لازم است؛ نه اینکه اگر عده زیادی شرکت نکردند، این‌ها به نظام «نه» گفته‌اند؛ به هیچ وجه این طوری نیست.^۲

۱. بیانات در جمع مردم استان کردستان در میدان آزادی سنندج، ۲۲ اردیبهشت ۱۳۸۸.

۲. بیانات در دیدار دانشجویان بسیجی، ۵ خرداد ۱۳۸۴.

۳. حکم شرعی رأی دادن و فلسفه آن

انتخابات مانند تمام رفتارهای انسان در عرصه فردی یا جمعی، از نظر فقهی احکام و چهارچوب‌هایی دارد. موضوع فقه چنان که در کتاب‌های فقه استدلالی آمده است، افعال مکلفان است. انتخابات و رأی دادن نیز عملی است که مکلفان در عرصه سیاسی و اجتماعی انجام می‌دهند. بر همین مبناست که مقام معظم رهبری و مراجع عظام تقلید، شرکت در انتخابات را واجب شرعی تلقی کرده و مکلفان را به انجام دادن این وظیفه تکلیف می‌کنند.

۱.۳. دیدگاه حضرت امام خمینی

چه بسا که در بعض مقاطع عدم حضور و مسامحه (در انتخابات) گناهی باشد که در رأس گناهان کبیره است. پس علاج واقعه را قبل از وقوع باید کرد؛ و الا کار از دست همه خارج خواهد شد و این، حقیقتی است که بعد از مشروطه لمس نموده‌اید و نموده‌ایم...^۱

۱. وصیت‌نامه حضرت امام، ص ۱۹.

اگر آیه ۳۸ سوره شورا و اصل بیعت را به انتخابات تعبیر کنیم، می توان نتیجه گرفت که انتخابات در اسلام توصیه شده و رابطه اسلام و مردم سالاری در این مورد، از نوع تساوی است. اما اگر قائل به این نباشیم، از این رو که عقل بشری نیز به روش انتخابات رسیده و این روش ارزش خود را نشان داده، می توانیم رابطه منطقی آورده شده در اصل تفکیک قوا را با همان دلایل، به این اصل نیز اطلاق کنیم. [در انتخابات] چنانچه سستی بکنید، کسانی که می خواهند این کشور را به باد فنا بدهند، ممکن است پیروز بشوند. باید همه شما، همه ما، زن و مرد، هر مکلف همان طور که باید نماز بخواند، همان طور باید سرنوشت خودش را تعیین کند.^۱

این وظیفه ای است الهی، وظیفه ای است ملی، وظیفه ای است انسانی، وظیفه ای است که ما باید به آن عمل بکنیم. همه ما باید در انتخابات شرکت بکنیم.^۲

اکنون ما باید از آن توطئه ها و مفاسدی که از انزوای متدینین پیش آمد و سیلی ای که اسلام و مسلمین خوردند، عبرت بگیریم و بدانیم و بفهمیم که نظام اسلامی و اجرای احکام آسمانی آن و مصالح ملت و کشور اسلامی و حفظ آن از دستبرد اجانب، بستگی به دخالت اقشار ملت و به ویژه روحانیون محترم و مراجع معظم دارد و اگر خدای ناخواسته، بر اسلام یا کشور اسلامی از ناحیه عدم دخالت در سرنوشت جامعه صدمه ای وارد شود، یک یک تمام ملت در پیشگاه خدای قهار توانا، مسئول خواهیم بود و نسل های آینده که

۱. روح الله خمینی، صحیفه امام، ج ۱۵، چ ۴، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، ۱۳۸۶، ص ۲۸.
۲. همان، ج ۱۸، ص ۳۱۸.

ممکن است از کناره‌گیری‌های کنونی مورد هزار گونه تجاوز واقع شوند، ما را نبخشند.^۱

۲.۳. دیدگاه مقام معظم رهبری (دامت برکاته)

مشروعیت نظام اسلامی بر پایه تقوا و عدالت متکی است؛ اما اگر رأی مردم نباشد، نظام مقبولیت و کارایی ندارد. به‌همین دلیل رأی مردم و انتخابات در نظام مردم‌سالاری دینی بسیار مهم است.^۲

هرچه انتخابات پرشورتر باشد، عظمت ملت ایران بیشتر در چشم مخالفان و دشمنانش دیده خواهد شد؛ برای ملت ایران حرمت بیشتری خواهند گذاشت؛ دوستان شما هم در دنیا خوش حال می‌شوند. عظمت ملت ایران را حضور مردم در انتخابات نشان می‌دهد.^۳

همه باید شرکت کنند. این یک وظیفه است؛ هم وظیفه اسلامی است، هم وظیفه میهنی و ملی است و حفظ عزت و شوکت کشور به این وابسته است، هم وظیفه سیاسی است. کسانی که فهم و تشخیص سیاسی دارند، وظیفه دارند وارد شوند. هم وظیفه اخلاقی است؛ حقوق مردم اقتضا می‌کند که در این میدان وارد شوند. کارهایی که باید در این کشور انجام گیرد، اقتضا می‌کند که انسان در این میدان وارد شود. انتخابات را مغتنم بشمارید و قدر بدانید و در آن شرکت کنید؛ حادثه بسیار مهمی است.^۴

۱. روح‌الله خمینی، صحیفه امام، ج ۱۸، چ ۴، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، ۱۳۸۶، ص ۲۳۱.
۲. بیانات در جمع دانشجویان و جوانان استان قزوین، ۲۵ آذر ۱۳۸۲.
۳. بیانات در جمع زائران و مجاوران حضرت امام رضا، ۱ فروردین ۱۳۸۸.
۴. خطبه‌های نماز جمعه، ۲۸ اردیبهشت ۱۳۸۰.

بنده معتقدم که در این انتخابات، ملت باید به‌عنوان یک تکلیف و یک حق شرکت کند.^۱

انتخابات تکلیف مردم است؛ چون با حضور شما نظام تقویت پیدا می‌کند؛ اسلام عزیز می‌شود؛ حاکمیت اسلام در دنیا سرفراز می‌گردد و توطئه دشمن که اسلام را به جدایی از آرای مردم متهم می‌کند، باطل می‌شود.^۲

۳.۳. دیدگاه آیت‌الله مکارم شیرازی

پرسش: به‌نظر حضرت عالی، آیا شرکت در انتخابات شرعاً واجب است؟

پاسخ: با توجه به شرایط موجود و اینکه دشمنان ما اصرار بر عدم شرکت در انتخابات دارند، به‌نظر می‌رسد که شرکت کردن تمام افراد واجد شرایط واجب است.^۳

پرسش: آیا رأی سفیددادن، رفع تکلیف است؟

پاسخ: خیر، رفع تکلیف نیست.

۴.۳. دیدگاه آیت‌الله سیستانی

سخن‌گوی آیت‌الله سیستانی درباره لزوم شرکت کردن در انتخابات به خبرنگار اعزامی خبرگزاری فارس به‌نجف گفت: «آیت‌الله سیستانی شرکت در انتخابات را واجب شرعی و عدم شرکت در آن را امری نابخشودنی می‌داند. یعنی به‌طور مثال، نظر ایشان این است که اگر کسی نماز یا روزه نگیرد، می‌تواند قضای آن را ادا کند؛ اما شرکت نکردن در انتخابات

۱. بیانات در دیدار دانشجویان و اساتید دانشگاه‌های استان کرمان، ۱۹ اردیبهشت ۱۳۸۴.

۲. بیانات در مرقد مطهر امام‌خمينی، ۱۴ خرداد ۱۳۸۰.

۳. <http://persian.makarem.ir/news/?nid=۱۹۶>

امری است که قضای آن ادا نمی‌شود...» آیت‌الله سیستانی در ادامه، با صدور فتوایی مبنی بر اینکه شرکت در انتخابات، تکلیفی شرعی است، از کاندیداهای مستقلی که به هیچ حزب یا جنبشی وابسته نیستند، خواست که فرصت را در این انتخابات از دست ندهند.^۱

۵.۳. دیدگاه آیت‌الله بهجت

ایشان مطالبی را درخصوص شروط انتخاب‌شوندگان و وظیفه رأی‌دهندگان بیان می‌کنند که از آن، به‌خوبی و خوب شرکت در انتخابات استفاده می‌شود.

۶.۳. دیدگاه آیت‌الله جوادی آملی

تقویت نظام اسلامی با شرکت در انتخابات و مانند آن، لازم است.^۲

۷.۳. دیدگاه آیت‌الله صافی گلپایگانی

هر مسلمانی باید استقلال جامعهٔ مسلمانان و اعتلای کلمهٔ اسلام و قوت و قدرت مسلمین را در برابر کفار از اهم مقاصد دانسته و جریان امور را زیر نظر داشته باشد.

مسلمان اگر بتواند جامعه و مملکت را در مسیر اجرای احکام اسلام قرار دهد و احکام اسلام را اجرا سازد، باید اقدام کند و

۱. سایت آیت‌الله سیستانی؛ گرچه نظر ایشان در موضوع انتخابات عراق بوده است؛ روشن است که موضوع در این حکم دخالتی ندارد و حکمت آن به انتخابات سایر کشورهای اسلامی نیز سرایت داده می‌شود.
۲. عبدالله جوادی آملی، استفتائات، چ ۲، قم: اسراء، ۱۳۸۷، ص ۱۰۵.

واجب است با کسانی که این نیت را دارند، همکاری و
تشریک مساعی نماید.^۱

۱. لطف‌الله صافی، توضیح المسائل، ج ۵، مشهد: هاتف، ۱۳۸۷،
ص ۴۶۲، مسئله ۲۹۰۷.

۴. انتخابات و گناهان آینده شخص منتخب

پرسش از آیت الله مکارم شیرازی: آیا بر مبنای فقهی، صحیح است که شرعاً خطاها و گناه‌هایی را که رئیس جمهور منتخب این جانب در آینده مرتکب خواهد شد و فسادهای مترتب بر آن، بر عهده من خواهد بود؟

پاسخ: اگر به قدر کافی درباره شخص منتخب تحقیق شود، مسئولیتی درباره اعمال آینده او نخواهد داشت.^۱

۱. مردم و احکام دین، ش ۴، خرداد ۱۳۸۸، سایت گروه فرهنگی طوبی.

۵. انتخاب اصلح

۱.۵. ضرورت انتخاب اصلح و معیارهای آن

پیامبر بزرگ اسلام می‌فرماید: «من استعمل عاملاً من المسلمین و هو یعلم أن فیهم أولى بذلک منه و أعلم بکتاب الله و سنّه نبیه فقد خان الله و رسوله و جمیع المسلمین.» (=هرکس از مسلمانان، کارگزاری را بر سر کار بیاورد [و به او مسئولیت بدهد] درحالی که می‌داند در بین مسلمانان فردی وجود دارد که او برای این کار سزاوارتر است و به کتاب و سنت پیامبر آشنا تر است، آن کس به خدا و رسول خدا و جمیع مسلمانان خیانت کرده است.)

۱.۱.۵. نظرگاه امام خمینی

اگر اصلح را انتخاب کردید، کاری اسلامی می‌کنید و این یک محکی برای خودتان است که تشخیص بدهید انتخاب برای اسلام است یا برای صلاح خودتان.

سرنوشت اسلام و مسلمین را به دست کسی که لایق برای این مقام نباشد، ندهید.

یکی از وظایف مهم شرعی و عقلی ما برای حفظ اسلام و مصالح کشور، حضور در حوزه‌های انتخابیه و رأی دادن به

نمایندگان صالح کاردان و مطلع بر اوضاع سیاسی جهان و سایر چیزهایی که کشور به آن‌ها احتیاج دارد، می‌باشد. کسانی را که انتخاب می‌کنید، باید مسائل را تشخیص دهند؛ نه از افرادی باشند که اگر روس یا آمریکا یا قدرت دیگری تشری زد، بترسند. باید بایستند و مقابله کنند. اشخاصی که معروف هستند به خدمت به مردم، آن‌ها را تعیین بکنند.

کسانی را انتخاب کنید که صددرصد مسلمان و معتقد به احکام اسلام و معتقد به اجرای احکام اسلام و مخالف با مکتب‌های انحرافی و معتقد به جمهوری اسلامی باشند. باید به اشخاصی که احتمال انحراف در آنان می‌رود، رأی ندهید. انتخاب اصلح برای مسلمین، یعنی انتخاب فردی که تعهد به اسلام و حیثیت آن داشته باشد و همه چیز را بفهمد. باید مسلمانی باشد که احتیاجات مملکت را بشناسد و سیاست را بفهمد و مطلع به مصالح و مفساد کشور باشد و ممکن است به شما و گروه شما هم مربوط نباشد.^۱

جمع‌بندی

بنابراین، شروط و صلاحیت‌های لازم از دیدگاه امام عبارت است از: صددرصد مسلمان بودن، نداشتن انحراف اعتقادی، مخالفت با مکاتب انحرافی، نداشتن انحراف اخلاقی، متفکر بودن، خیرخواهی، تعهد، دلسوزی، بودن در خدمت اسلام و مردم، وفاداری به نظام جمهوری اسلامی و قانون اساسی، پایبندی و التزام به اجرای احکام اسلامی.^۲

۱. روح‌الله خمینی، صحیفه/امام، ج ۱۸، چ ۴، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، ۱۳۸۶، ص ۱۵۲.

۲. نک: روح‌الله خمینی، صحیفه/امام، ج ۱۲، چ ۴، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، ۱۳۸۶، ص ۱۷۷.

۲.۱.۵. نظرگاه مقام معظم رهبری (دامت بر کاته)

همچنان که اصل انتخابات یک تکلیف الهی است، انتخاب اصلح هم یک تکلیف الهی است.^۱

اساس در همه مسئولیت‌ها، تدین، امانت و صداقت است. اگر آدم‌های کارآمد، امانت و صداقت نداشته باشند، کارآمدی آن‌ها به نفع مردم تمام نخواهد شد. علاوه بر کارآمدی، انسان‌ها باید متدین، امین، صادق، روراست و دل‌بسته به اهداف و آرمان‌های دینی مردم باشند. این‌طور افراد را پیدا کنید و به آن‌ها رأی دهید.

تعصب گروهی و حزبی نداشته باشد

حرکت خطی، حرکت خوبی نیست. حرکت خطی غیر از این است که انسان موضعی رابه‌طور مدون قبول کرده باشد. حرکت خطی، یعنی گروه‌گرایی، یعنی کسی را که داخل یک مجموعه است، قبول می‌کند به‌صرف این‌که در این مجموعه قرار دارد.

به همه برادران و خواهران و همه ملت عزیز ایران سفارش می‌کنم که فضای انتخابات را هم گرم و هم سالم نگه دارند. کسانی که به یک نامزد انتخاباتی علاقه‌مندند، مراقب باشند به‌خاطر علاقه به او، نامزد دیگر را تخریب نکنند. این بین مردم اختلاف و نقار ایجاد می‌کند؛ علاوه بر این‌که تخریب اساساً کار درستی نیست و فایده‌ای هم ندارد. کسی که با تخریب یک نامزد انتخاباتی می‌خواهد آرای او را کم کند، به مقصود خودش دست پیدا نمی‌کند. هم یک کار غلط و خلاف منطقی و در موارد بسیاری، خلاف شرع انجام می‌گیرد؛

۱. بیانات در دیدار جمعی از خانواده‌های شهدا، ۳۱ اردیبهشت ۱۳۷۶، پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر حفظ و نشر آثار رهبری.

هم فایده‌ای گیر او نمی‌آید. فضا را سالم نگه دارید. شما از نامزد خودتان حمایت کنید؛ دیگران هم از نامزد خودشان حمایت کنند و به او رأی دهند. در پیدا کردن نامزد موردنظر دقت کنید. به کسی گرایش پیدا کنید که به دین مردم، به انقلاب مردم، به دنیای مردم، به معیشت مردم، به آینده مردم و به عزت مردم اهمیت می‌دهد.^۱

ساده‌زیستِ درد آشنا

من نسبت به شخص، هیچ‌گونه نظری ابراز نمی‌کنم؛ اما شاخص‌هایی وجود دارد. بهترین، آن کسی است که درد کشور را بفهمد، درد مردم را بداند، با مردم یگانه و صمیمی باشد، از فساد دور باشد، دنبال اشرافیگری خودش نباشد. آفت بزرگ ما اشرافیگری و تجمل‌پرستی است. اولین کار این است که ما مسئولین کشور را افرادی انتخاب کنیم که مردمی باشند، ساده‌زیست باشند، درد مردم را بدانند و خودشان از درد مردم احساس درد کنند. این هم به نظر من شاخص مهمی است. آگاهانه بگردید، برسید و به آنچه که رسیدید و تشخیص دادید، با قصد قربت اقدام کنید، با قصد قربت پای صندوق انتخابات بروید و خدای متعال اجر خواهد داد.^۲

مؤمن به هدف‌های انقلاب

هر دوره خصوصیتی دارد و هر کدام از مسئولان در دوره‌های گذشته کارهایی انجام دادند. امروز ما احتیاج داریم که در

۱. بیانات در مراسم شانزدهمین سالگرد ارتحال امام خمینی، ۱۴ خرداد ۱۳۸۴.

۲. بیانات در جمع مردم استان کردستان در میدان آزادی سنندج، ۲۲ اردیبهشت ۱۳۸۸.

کشورمان تلاش و پیشرفت و رشد علمی و فناوری، همراه با عدالت اجتماعی و مبارزه با فساد باشد.^۱

۳.۱.۵. نظرگاه آیت‌الله گلپایگانی

کسانی که متدین و ملتزم به احکام اسلام نیستند و اهل نماز و روزه و وظایف شرعیه نمی‌باشند، لیاقت عهده‌داری مشاغل اجتماعی اسلامی و مناصب عمومی را ندارند و اگر عهده‌دار شوند، غاصب و متجاوز به حقوق عمومی شناخته می‌شوند.^۲

۴.۱.۵. نظرگاه آیت‌الله مکارم‌شیرازی

پرسش: رأی دادن به نمایندگان که برای دفاع از اصول و معیارهای اخلاقی و ارزشی جامعه برنمی‌خیزند و در برخی موارد به منافع شخصی و گروهی خود می‌اندیشند، چه صورت دارد؟

پاسخ: به چنین اشخاصی نباید رأی داد.^۳

۲.۵. رأی کورکورانه

احدی شرعاً نمی‌تواند به کسی کورکورانه و بدون تحقیق رأی بدهد و اگر در صلاحیت شخص یا اشخاصی تمام افراد و گروه‌ها نظر موافق داشتند، ولی رأی‌دهنده تشخیص برخلاف همه آنها بود، تبعیت از آنها صحیح نیست و نزد خداوند مسئولیت دارد. اگر گروه یا اشخاص، صلاحیت فرد

۱. بیانات در اجتماع بزرگ مردم کرمان، ۱۱ اردیبهشت ۱۳۸۴.

۲. سیدمحمدحسن بنی‌هاشمی‌خمینی، توضیح‌المسائل مراجع، ج ۲، چ ۱۷، قم: دفتر انتشارات اسلامی، ص ۸۷۵.

۳. سیدمحمدحسن محمودی، مسائل جدید از دیدگاه علما و مراجع تقلید، ج ۱، چ ۱۶، ورامین: صاحب‌الزمان، ۱۳۸۷، ص ۱۱۱.

یا افرادی را تشخیص دادند و از این تأیید برای رأی‌دهنده
اطمینان حاصل شد، می‌تواند به آن‌ها رأی دهد.^۱

۱.۲.۵. اظهار نظر مرجع تقلید درباره نامزد

پرسش: اگر مرجع تقلید نسبت به دادن رأی به یک شخص
خاص اظهار تمایل کند، آیا مقلد می‌تواند برخلاف آن عمل
کند؟

پاسخ: رأی‌دادن به یک شخص خاص، جزء موضوعات
شمرده می‌شود و تقلید در این نوع موضوعات، صحیح نیست
و مکلف باید براساس تشخیص خود به فرد صالح، امین و
دارای شرایط مقرر رأی دهد.^۲

البته مقلد می‌تواند نظر مجتهد را در موضوعات، به‌عنوان
فرد مخبر عادل، بپذیرد و از این جهت، به گفته او اعتماد کند.

۲.۲.۵. نظر گاه آیت‌الله صافی

پرسش ۱۵۳۰: کسی که شناخت کامل نسبت به نامزدهای
ریاست جمهوری یا نمایندگان مجلس ندارد و تنها اطلاع او
براساس پوستره‌های تبلیغاتی است، می‌تواند به چنین شخصی
رأی بدهد؟

پاسخ: به مردی که به او شناخت کامل و لازم دارد، رأی
بدهد، و الله العالم.^۳

۱. روح‌الله خمینی، صحیفه امام، ج ۱۸، چ ۴، تهران: مؤسسه تنظیم و
نشر آثار امام خمینی، ۱۳۸۶، ص ۳۳۷.

۲. سیدمجتبی حسینی، پرسش‌ها و پاسخ‌های دانشجویی: احکام تقلید و
بلوغ، ج ۱۹، چ ۵، قم: معارف، ۱۳۸۷، ص ۴۱.

۳. لطف‌الله صافی، جامع الأحکام، ج ۲، ص ۱۰۹.

۳.۲.۵. نظرگاه آیت‌الله بهجت

این جانب جهات سلبیه و اثباتیه را متعرض می‌شوم. کسانی که بنا دارند در رأی‌دادن و یا انتخاب‌شدن شرکت نمایند، باید متذکر باشند که کسانی حق انتخاب‌شدن و امین مردم باایمان در مورد دین و دنیا بودن را دارند که از رجال با عقل کامل کافی و ایمان کامل از شیعهٔ اثنا عشریه و با علم به مسائل شرعیه در شخصیات و اجتماعیات و با شجاعت باشند و از آن‌هایی باشند که در اظهارات و تروک، **لَا يَخَافُونَ فِي اللَّهِ لَوْمَةً لَّائِمَةً**^۱ باشند و از رشوه و تخویفات و نحو آن‌ها دور باشند.

نظر نکنند که تابه‌حال چه بود؛ بلکه نظر نمایند که از حال چه باید بشود و چه باید نشود و باید پرهیزکار و خداترس باشند؛ ارادهٔ خدای تعالی را بر همه چیز ترجیح بدهند. اگر فاقد بعض صفات باشند، اهل ایتمان^۲ نیستند و رأی‌دادن برای فاقدها بی‌اثر است؛ بلکه جایز هم نیست... تفحص هم باید کامل باشد و بدون مداخلهٔ دوستی و دشمنی در امور نفسانیه باشد. در حال رأی‌دادن و گرفتن، خدای تعالی را ناظر به تمام خصوصیات همه بدانند... ملاحظه نمایند دُول کفر را که چگونه انتخاب می‌نمایند و انتخاب می‌شوند و چه کسانی انتخاب می‌شوند و از چه راه‌هایی انتخاب می‌شوند و چه آرایبی در مجلس‌های خودشان اظهار می‌کنند و دولت‌های آن‌ها چه عملیاتی بر طبق قانون مملکت و برخلاف قانون عقل و دین، حتی ادیان منسوخهٔ آن‌ها، انجام می‌دهند که فساد و افساد آن‌ها بر همهٔ عقلای دنیا آشکار است و مخالفت نمایند

۱. اشاره به این آیه است: (وَلَا يَخَافُونَ لَوْمَةً لَّائِمَةً) (مائده، ۵۴).

۲. اهل ایتمان = امانت‌دار.

با چگونگی کارهای آنها و چگونگی وسایل و اسباب و مسیبات آنها که مطابقت با هیچ دین اصل دارد و هیچ قانون عقل‌پسند ندارد...^۱

پرسش: چنانچه کسانی به شخصی که قصد دارد نامزد نمایندگی مجلس شورای اسلامی شود، قول بدهند که از او حمایت کنند و به او رأی بدهند و حتی برای تأکید قول و تعهد خود قسم بخورند، اما سپس متوجه شوند که شخصی عالم‌تر و صالح‌تر و آگاه‌تر به جریان‌های فکری جهان امروز نیز آماده است که مسئولیت نمایندگی مردم در مجلس شورای اسلامی را بپذیرد، حال بنابه فرض مذکور، تکلیف دینی و اخلاقی کسانی که قبلاً به شخص دیگری قول داده‌اند یا سوگند یاد کرده‌اند، چیست؟

پاسخ: قول و تعهد مذکور اثر ندارد و می‌تواند اصلح را انتخاب نماید، و الله العالم.^۲

۳.۵. راه‌های شناخت اصلح

۱.۳.۵. توصیه امام راحل

مردم با علما و اشخاص مورد اعتمادشان مشورت کنند؛ بعد به هر کس خواستند رأی دهند.^۳

در تعیین رئیس جمهوری و وکلای مجلس، با طبقه تحصیل کرده متعهد و روشن‌فکر با اطلاع از مجاری امور و غیروابسته به کشورهای قدرتمند استثمارگر و اشتها به تقوا و

۱. مهدی ساعی، به سوی محبوب، دستورالعمل‌ها و رهنمودهای آیت‌الله بهجت، چ ۵، قم: شفق، ۱۳۸۶، ص ۱۳۹.

۲. محمدتقی بهجت، استفتانات آیت‌الله العظمی بهجت، ج ۴، چ ۱، قم: دفتر آیت‌الله بهجت، ۱۳۸۶، ص ۵۷۴، پرسش ۶۵۳۰.

۳. روح‌الله خمینی، صحیفه امام، ج ۱۱، چ ۴، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، ۱۳۸۶، ص ۲۷۳.

تعهد به اسلام و جمهوری اسلامی، مشورت کرده و با علما و روحانیون باتقوا و متعهد به جمهوری اسلامی مشورت نمایید.^۱

۲.۳.۵. توصیهٔ مقام معظم رهبری (دامت برکاته)

مردم بایستی افراد شایسته را بشناسند و انتخاب کنند. چنانچه افرادی را نمی‌شناسند، از راهنمایی انسان‌های مؤمن و مطمئن استفاده کنند که معرفی آن‌ها برای انسان حجت شرعی باشد. دنبال حجت شرعی باشید... پیش خدا حجت داشته باشید. به هر معرفی‌ای نمی‌شود دل بست و اعتماد کرد. معرفی انسان‌های مورد اطمینان، معرفی کسانی که انسان بدانند که این‌ها نیتشان خدایی است، برای دنیا و برای گروکشی‌های سیاسی و جنجال و هیاهو وارد میدان نشده‌اند، بلکه به‌عنوان ادای وظیفه معرفی کرده‌اند، انسان از حرف آن‌ها اطمینان پیدا می‌کند.^۲

۱. همان، ج ۱۲، ص ۵۷.

۲. بیانات رهبر معظم انقلاب در دیدار با اقشار مختلف مردم در آستانهٔ انتخابات مجلس، khamenei.ir.

۶. خصوصیات و ویژگی های نماینده

۱.۶ از دیدگاه آیات و روایات

آیات متعدد قرآن بر شروط کسانی دلالت می کند که عهده دار امور هستند. برای نمونه، به چند آیه اشاره می کنیم:

۱. ایمان

مهم ترین شرط شخص منتخب است؛ زیرا خداوند می فرماید:

(إِنْ أكرمَكُمُ عِنْدَ اللَّهِ اتَّقَاكُمْ)^۱

۲. سابقه خوب و درخشان

(وَالسَّابِقُونَ السَّابِقُونَ أُولَئِكَ الْمُقَرَّبُونَ)^۲ حضرت علی

نیز درباره سوابق اجرایی کارگزاران حکومتی می فرماید: «إِنَّ

شَرَّ وُزَرَائِكَ مَنْ كَانَ لِلْأَشْرَارِ قَبْلَكَ وَزِيْرًا وَمَنْ شَرَّكِهِمْ

فِي الْأَثَامِ فَلَا يَكُونَنَّ لَكَ بَطَانَةً»^۳ (بدترین وزیران تو

کسانی هستند که وزیران اشرار و حاکمان پیش از تو بوده اند.

کسی که با آن گناهکاران در کارها شرکت داشته است، نباید

جزو صاحبان راز و کارگزاران تو باشد.)

۱. حجرات، ۱۳.

۲. واقعه، ۱۰ و ۱۱.

۳. نهج البلاغه، نامه ۵۳.

۳. داشتن تجربه و حیا

حضرت علی به مالک می‌فرماید: «و تَوَخَّ مِنْهُمْ أَهْلَ
التَّجْرِبَةِ وَ الْحَيَاءِ»^۱ (=برای کارهای خود، کارگزارانی باحیا
و اهل تجربه انتخاب کن).

۴. داشتن روحیه خدمتگزاری

پیامبر گرامی اسلام می‌فرماید: «سید القوم خادمهم»^۲
(=آقا و برترین مردم کسی است که خدمتگزار آن‌ها باشد).

۵. قانون مدار

قانون‌گذار باید حریم قانون را نگه دارد؛ چرا که او به حفظ
قانون و مقابله با قانون‌شکنی از هر کس سزاوارتر است.
خداوند در قرآن کریم می‌فرماید: (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِمَ
تَقُولُونَ مَا لَا تَفْعَلُونَ كَبِرَ مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ أَنْ تَقُولُوا مَا لَا
تَفْعَلُونَ)^۳ (=ای کسانی که ایمان آورده‌اید، چرا سخنی
می‌گویید که خودتان عمل نمی‌کنید؟ نزد خدا بسیار موجب
خشم است که سخنی بگویید که بدان عمل نمی‌کنید).

۶. خوش اخلاق و مؤدب

امام صادق می‌فرماید: «أَحْسِنُ خُلُقَكَ مَعَ النَّاسِ وَ قُلْ
خَيْرًا»^۴ (=اخلاقت را با مردم نیکو کن و به خوبی سخن بگو).
نیز حضرت علی می‌فرماید: «لَا يُرَاسُ مِنْ خَلَاءِ عَنِ

۱. نهج البلاغه، نامه ۵۳.

۲. محمدبن علی بن بابویه، من لا يحضره الفقيه، ج ۴، ص ۳۷۸.

۳. صف، ۲ و ۳.

۴. محمدبن حسن حر عاملی، وسائل الشیعه، ج ۸، ص ۳۰۰.

الادب»^۱ (=کسی که ادب و اخلاق ندارد، رئیس نمی شود) و نباید به او مسئولیت واگذار کرد.]

۷. رفع مشکلات مردم و شنیدن حرف‌های آنان

حضرت علی می فرماید: «وَ اجْعَلْ لِدَوَى الْحَاجَاتِ مِنْكَ قِسْمًا تَفَرَّغُ لَهُمْ فِيهِ شَخْصَكَ وَ تَجْلِسُ لَهُمْ مَجْلِسًا عَامًا فَتَتَوَاضَعُ فِيهِ لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَكَ»^۲ (=برای مراجعان، وقتی قرار بده که شخصاً به نیاز آن‌ها رسیدگی کنی. جلسه همگانی تشکیل بده و به خاطر خدایی که تو را آفریده است، در آن مجلس به مردم تواضع کن.)

۲.۶. از دیدگاه فقها

۱. لیاقت‌داشتن

فقیه اهل‌بیت مرحوم آیت‌الله گلپایگانی می فرماید: «کسانی که متدین و ملتزم به احکام اسلام نیستند و اهل نماز و روزه و وظایف شرعیه نمی باشند، لیاقت عهده‌داری مشاغل اجتماعی اسلامی و مناصب عمومی را ندارند و اگر عهده‌دار شوند، غاصب و متجاوز به حقوق عمومی شناخته می شوند.»^۳

۲. تقواداشتن

از جمله آفت‌های بزرگ انتخابات، تهمت و دروغ و غیبت و... است. مؤمنان باید جداً از این آفت‌ها اجتناب کرده، با مجرمان از باب امر به معروف و نهی از منکر برخورد کنند.

۱. عبدالواحد بن محمد تمیمی آمدی، غرر الحکم و درر الکلم، حکمت ۱۰۷۸۷۵.

۲. نهج البلاغه، نامه ۵۳.

۳. سید محمدحسن بنی هاشمی خمینی، توضیح المسائل مراجع، ج ۲، چ ۱۷، قم: دفتر انتشارات اسلامی، ص ۸۷۵.

این گونه، باعث تقویت ایمان و تقویت مؤمنان و خفت و خواری منافقان می‌شوند؛ چنان‌که امیرمؤمنان علی این فریضه را دارای چنین اثری می‌داند: «مَنْ عَمِلَ بِالْمَعْرُوفِ شَدَّ ظُهُورَ الْمُؤْمِنِينَ مَنْ نَهَى عَنِ الْمُنْكَرِ أَرْغَمَ أَنْوَفَ الْفَاسِقِينَ»^۱ و ترک این فریضه را باعث تسلط افراد شرور و پست بر جامعه برمی‌شمردند: «لَا تَتْرُكُوا الْأَمْرَ بِالْمَعْرُوفِ وَ النَّهْيِ عَنِ الْمُنْكَرِ فَيُؤَلَّى عَلَيْكُمْ أَشْرَارُكُمْ ثُمَّ تَدْعُونَ فَلَا يُسْتَجَابُ لَكُمْ»^۲

۳. پرهیز از وعده‌هایی که محقق نمی‌شود

رهبر معظم انقلاب می‌فرماید: «وعده‌هایی که معلوم است نمی‌توانند به آن‌ها عمل کنند، به مردم ندهند. آنچه که در چهارچوب قانون اساسی است و امکانات مملکت از امکان آن حکایت می‌کند، آن را به مردم بگویند. بله، به مردم قول بدهند که اگر رأی آوردند، با همه قوا و قدرت خودشان و با اتکال به خدا و با اتکای به مردم، مدیریت عالی و کلان کشور را در دست می‌گیرند و پیش می‌برند»^۳

۴. دروغ در ارائه مدرک، توانایی‌ها، سوابق و...

مقام معظم رهبری می‌فرماید: «با مردم با کمال صداقت حرف بزنند. هرچه عقیده‌شان هست، به مردم بگویند. اگر بخواهند در دل مردم اثر بگذارند، این صداقت، بیشتر در دل مردم اثر می‌گذارد. آن چیزی که حقیقتاً عقیده و نیت آن‌هاست، آن را به مردم بگویند. اختیار با مردم است که چیزی را انتخاب

۱. نهج البلاغه، کلمات قصار ۳۰.

۲. همان، نامه ۴۷، وصیت‌نامه حضرت.

۳. بیانات در خطبه‌های نماز جمعه تهران، ۲۸ اردیبهشت ۱۳۸۰.

کنند. وحدت ملی را خدشه‌دار نکنند. طوری نباشد که به خاطر جذب یک دسته یا یک گروه، حرفی بزنند که وحدت ملت خدشه‌دار شود. وعده‌هایی که معلوم است نمی‌توانند به آن‌ها عمل کنند، به مردم ندهند. آنچه که در چهارچوب قانون اساسی است و امکانات مملکت از امکان آن حکایت می‌کند، آن را به مردم بگویند. بله، به مردم قول بدهند که اگر رأی آوردند، با همه قوا و قدرت خودشان و با اتکال به خدا و با اتکای به مردم، مدیریت عالی و کلان کشور را در دست می‌گیرند و پیش می‌برند: **(فَخُذْهَا بِقُوَّةٍ)**^۱ با قوت این مأموریت را به دست بگیرند و پیش بروند و در هیچ جا ضعف نشان ندهند.^۲

۵. پرهیز از تخریب دیگران

امام سجاد می‌فرماید: **«من رمی الناس بما فيهم، رموه بما ليس فيه.»**^۳ (=هرکس عیبی را به مردم نسبت دهد که دارند، مردم به او عیبی را نسبت می‌دهند که ندارد.) تخریب دیگران موجب تخریب خود انسان خواهد شد. این، سنت الهی در این جهان است.

مقام معظم رهبری می‌فرماید: «به آقایان محترمی که در این میدان هستند، این چند توصیه را عرض می‌کنیم: در تبلیغاتشان ارزش‌های نظام را ندیده نگیرند؛ هم‌دیگر را تخریب نکنند و از دادن آمارهای سست پرهیزند...»^۴

۱. اعراف، ۱۴۵.

۲. بیانات در خطبه‌های نماز جمعه تهران، ۲۸ اردیبهشت ۱۳۸۰.

۳. محمدباقر مجلسی، بحار الأنوار، ج ۷۲، ص ۲۶۱.

۴. دیدار با مسئولان و کارگزاران به مناسبت عید غدیر، ۶ اردیبهشت ۱۳۷۶، سایت حوزه.

همچنین در جای دیگر می‌فرمایند: «هم مطبوعات، هم رادیو تلویزیون، هم کسانی که به ابزارهای گوناگون ارتباط جمعی دیگری مجهز هستند: رایانه‌ها و شیوه‌های رایانه‌ای، هم کسانی که یک منبری برای سخن گفتن دارند، مثل خطبای جمعه و نمایندگان مجلس شورای اسلامی، همه توجه داشته باشند که تخریب، فضای انتخابات را خراب می‌کند. شما از آن کسی که به او علاقه‌مندید، دفاع کنید، هیچ مانعی ندارد؛ اما به آن کسی که رقیب اوست، مطلقاً حمله نکنید، تخریب نکنید. این تخریب و این حرف‌زدن‌ها و اهانت کردن‌ها، نه حجیت دارد برای مستمعان و نه جایز است؛ به خاطر اینکه فضا را خراب می‌کند.»^۱

۶. دوری از توهین

(وَلَا تَنَابَرُوا بِاللِّقَابِ بِنَسِ الْأَسْمِ الْفُسُوقُ بَعْدَ الْإِيمَانِ وَمَنْ لَمْ يَتَّبِعْ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ)^۲ (=و به همدیگر لقب‌های زشت مدهید. چه ناپسندیده است نام زشت پس از ایمان. و هر که توبه نکرد، آنان خود ستمکارند.)

أبو القاسم الكوفي في كتاب الاخلاق عن النبي
قال: «إن الله يبغض من عباده اللعان السباب الطعان
الفاحش المستخف السائل الملحف و يحب من عباده
الحيي الكريم السخي.»^۳ (=پیامبر اسلام می‌فرمایند:
«خداوند غضب می‌کند بر آن دسته از بندگانش که دیگران

۱. بیانات در دیدار با مسئولان و کارگزاران نظام جمهوری اسلامی، مهر ۱۳۸۵، khamenei.ir.

۲. حجات، ۱۱.

۳. حسین بروجردی، جامع احادیث الشيعة، ج ۱۳، ص ۴۲۹.

را لعنت می کنند یا دشنام می دهند، کنایه و طعنه می زنند، ناسزا می گویند و دیگران را خوار و کوچک می کنند...»
«مردم در سراسر کشور در انتخاب فرد مورد نظر خود آزادند و احدی حق تحمیل خود یا کاندیداهای گروه یا گروه‌ها را ندارد. هیچ مقامی و حزبی و گروهی و شخصی حق ندارد به دیگران که مخالف نظرشان هستند، توهین کنند.»^۱

امام خمینی در رساله توضیح المسائل خویش می فرماید:
«ارتکاب معصیت مثل فحش، دروغ و اهانت برای جلوگیری از معصیت، جایز نیست.»

همچنین در صحیفه نور می فرماید: «لازم است مطلبی را که گاهی شنیده می شود که برای تبلیغات انتخاباتی، بعضی از کاندیداها خدای نخواستہ بعضی دیگر را تضعیف یا توهین می کنند، در رابطه با آن توضیح دهم که امروز این نحو مخالفت‌ها، خصوصاً از چنین کاندیداهایی، برای اسلام و جمهوری اسلامی فاجعه آمیز است.»^۲

۷. دوری از تهمت

آیت الله مکارم شیرازی این گونه به استفتائات درباره تهمت پاسخ می دهند:

پرسش: آیا صحبت‌ها و سروصداهای سیاسی که نقل مجالس شده و افراد، دانسته یا ندانسته، موضوعی را به این و آن نسبت می دهند، غیبت حساب می شود؟

۱. سایت بنیاد اندیشه اسلامی، www.imam-khomeini.com.
۲. روح الله خمینی، صحیفه امام، ج ۱۷، چ ۴، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، ۱۳۸۶، ص ۱۳۳.

پاسخ: نسبت دادن شایعات به یکدیگر نوعی تهمت است،
فرا تر از غیبت. آری اگر عیب پنهانی را بدون جهت آشکار
بگویند، غیبت است.^۱

پرسش: انتقاد از نامزدها و بیان نکات منفی آن‌ها در جمع
یا بین دو نفر، چه حکمی دارد؟

پاسخ: در صورتی که در مقام مشورت برای رأی دادن به
آن‌ها باشد، اشکال ندارد؛ ولی باید صفات آن‌ها را بیان کرد،
نه توهین و مذمت و تحقیر و یا خدای نکرده تهمت به آن‌ها
زده شود.^۲

پرسش: در جریان تبلیغات رئیس‌جمهور و یا وکلای
مجلس، ذکر نیکی‌ها و بدی‌های شخصی که داوطلب است و
یا ذکر جریان‌ات خوب یا بد که ایشان مسبب آن بوده، داخل
در مبحث غیبت است؟

پاسخ: در صورتی که برای شناخت آن‌ها لازم باشد و قصد
هتک و اهانت نداشته باشد، مانعی ندارد.^۳

۸. دوری از بردن آبروی دیگران

«اگر فرضاً کسی در دیگری مناقشه دارد، ابراز آن و اظهار در
بین مردم هیچ مجوزی ندارد و حیثت و آبروی مؤمن در
اسلام از بالاترین و والاترین مقام برخوردار است و هتک
مؤمن، چه رسد به مؤمن عالم، از بزرگ‌ترین گناهان است و

۱. ناصر مکارم‌شیرازی، *استفتانات جدید*، ج ۳، چ ۱، قم: مدرسه
امام‌علی‌بن‌ابی‌طالب، ۱۳۷۹، سؤال ۴۸۶.

۲. همان، ج ۱، سؤال ۱۷۳۰.

۳. همان، ج ۲، سؤال ۷۴۳.

موجب سلب عدالت است. امید است ان شاء الله چنین مطلبی نباشد و اگر غفلتاً اتفاق افتاده است، تکرار نشود.^۱

پرسش از آیت الله مکارم شیرازی: در جریان تبلیغات برای انتخاب رئیس جمهور و یا وکلای مجلس، ذکر نیکی ها یا بدی های شخصی که داوطلب است و یا ذکر جریانات خوب یا بد که ایشان مسبب آن بوده، داخل در مبحث غیبت است؟ پاسخ: در صورتی که برای شناخت آن ها لازم باشد و قصد هتک و اهانت نداشته باشد، مانعی ندارد.^۲

آیات عظام گلپایگانی و صافی می فرمایند: «از چیزهایی که احترام بسیار دارد، جان و مال و آبروی مسلمان است که هیچ کس بدون حکم شرع، حق تجاوز به آن ها را ندارند.»^۳

کشیدن کاریکاتور از مصادیق هتک

پرسش: کشیدن کاریکاتور اشخاص در صورتی که موجب اذیت و آزار آن ها شود، چه صورتی دارد؟ و اگر آن افراد راضی به کشیدن کاریکاتور خودشان باشند، چگونه است؟

پاسخ آیت الله میرزا جواد تبریزی: اهانت به مؤمن جایز نیست، هر چند خود شخص راضی به این کار باشد، والله العالم.^۴

۱. روح الله خمینی، صحیفه امام، ج ۱۷، چ ۴، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، ۱۳۸۶، ص ۱۳۴.

۲. ناصر مکارم شیرازی، استفتانات جدید، ج ۲، چ ۱، قم: مدرسه امام علی بن ابی طالب، ۱۳۷۹، سؤال ۷۴۳.

۳. لطف الله صافی، توضیح المسائل، چ ۵، مشهد: هاتف، ۱۳۸۷، مسئله ۲۸۸۸؛ سید محمد رضا گلپایگانی، مجمع المسائل، ج ۱، چ ۳، قم: دار القرآن الکریم، ۱۳۶۹، ص ۵۳۴، مسائل اجتماعی اسلام، مسئله ۱۷.

۴. جواد تبریزی، استفتانات جدید، ج ۲، قم: سرور، ۱۳۸۵، مسئله ۱۹۵۱.

پرسش: کشیدن کاریکاتور اشخاص، در صورتی که موجب استهزا و هتک آنان شود، چه حکمی دارد؟
پاسخ مراجع تقلید: استهزا و هتک حرمت مؤمن حرام است.

پاسخ آیت‌الله گلپایگانی: از چیزهایی که احترام بسیار دارد، جان و مال و آبروی مسلمان است که هیچ کس بدون حکم شرع، حق تجاوز به حقوق آنها را ندارند.

تفاوت هتک با بیان واقعیت

آیت‌الله مکارم شیرازی می‌فرمایند: «چنانچه برخی از کاندیداها با توسل به حیل‌های عوام‌فریبانه، سوابق بسیار منفی و اندیشه‌ها و اهداف پلید خود را تا قبل از انتخابات پنهان کرده باشند و بخواهند از حسن ظن مردم پاک‌سیرت، سوءاستفاده کنند و با کسب آرای غیرواقعی، قصد شکستن آرای شایستگان و یا رسوخ در بدنه نظام اسلامی را داشته باشند، لازم است با حفظ همه موازین شرعی و براساس نهی از منکر، فرد مزبور را از اعمال شیطانی اش باز داشت و مردم را به پرهیز از چنین افرادی واداشت. اما چنانچه او همچنان بر فریب‌کاری و ظاهرسازی خویش ادامه داد، در این صورت به منظور نجات مردم از دام‌های شیطانی چنین دغل‌بازانی، لازم است توطئه آنها را نقش بر آب کرد.»^۱

۱. سیدسیف‌الله نحوی، احکام و آداب انتخابات، نور السجاد، ۱۳۸۶.

۹. دوری از حیف و میل کردن اموال عمومی و دولتی

پرسش از آیت‌الله مکارم شیرازی: حکم جناب عالی در مورد کسانی که در انتخابات در راستای شناساندن خود به مردم، از امکانات بیت‌المال استفاده کرده‌اند، چیست؟

پاسخ: بیت‌المال مصارف خاصی دارد که باید در آن مصرف گردد.^۱

«این جانب به هیچ وجه و به هیچ کس اجازه نمی‌دهم تا از سهم مبارک امام یا از اموال دولت و اموال دفاتر و سازمان‌ها و مجامع و اموال عمومی خرج انتخابات کند.»^۲

۱۰. دوری از اسراف و تبذیر

(إِنَّ الْمُبَذِّرِينَ كَانُوا إِخْوَانَ الشَّيَاطِينِ وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِرَبِّهِ كَفُورًا)^۳ (= اسراف کاران برادران شیطان‌هايند و شیطان همواره به پروردگارش ناسپاس بوده است.)

امام علی می‌فرمایند: «وِیْح الْمَسْرُفِ مَا أَعْبَدَهُ عَنِ صَلَاحِ نَفْسِهِ وَاسْتَدْرَاكَ أَمْرَهُ.»^۴ (= بیچاره اسراف‌کار چقدر دور شده است از آنچه به مصلحت اوست و از آنچه او را به هدفش می‌رساند.)

مقام معظم رهبری می‌فرمایند: «یکی از کارهایی که بنده، چه در تبلیغات انتخابات مجلس و چه در انتخابات ریاست جمهوری، همیشه نگران آن هستم، این است: نه خودشان تبلیغات پُرخرج کنند، نه به طرف دارانشان اجازه

۱. سایت آیت‌الله مکارم شیرازی.

۲. روح‌الله خمینی، صحیفه امام، ج ۲، چ ۴، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، ۱۳۸۶، ص ۱۰۱.

۳. اسراء، ۲۷.

۴. حسین بروجردی، جامع‌أحادیث‌الشیعه، ج ۱۷، ص ۱۱۳.

دهند. بعضی افراد ممکن است بگویند: 'به ما ربطی ندارد، این کار پُرخرج را دیگران می کنند.' شما بگویید نکنند.^۱

۳.۶. از دیدگاه قانون

نامزدهای شرکت در انتخابات مجلس شورای اسلامی باید مورد تأیید نهادهای مربوط قرار گیرند. این نهادها به دو گروه تقسیم می شوند:

اول، هیئت های اجرایی که وابسته به دولت و وزارت کشور هستند؛

دوم، شورای نگهبان.

هیئت های اجرایی برای هر داوطلب هفت شرط را مورد بررسی قرار می دهند و در صورت احراز تمامی این شروط از جانب داوطلب، وی را برای تأیید صلاحیت به شورای نگهبان معرفی می کنند. شرایط هفت گانه به شرح زیر است:

۱. داشتن سلامت جسمانی در حد نعمت بینایی و شنوایی

و گویایی؛

۲. عدم سوء پیشینه و محکومیت قضایی؛

۳. عدم سوء شهرت در حوزه انتخابیه؛

۴. داشتن حداقل سی سال کامل سن؛

۵. داشتن حداقل مدرک کارشناسی ارشد و یا معادل آن

(بنابر یک تبصره، افراد دارای مدرک کارشناسی که سابقه پنج سال کار در حد کارشناسی را داشته باشند نیز مجاز به ثبت نام هستند)؛

۶. اعتقاد و التزام عملی به نظام جمهوری اسلامی ایران و

قانون اساسی آن؛

۱. بیانات در خطبه های نماز جمعه تهران، ۲۸ اردیبهشت ۱۳۸۰.

۷. اعتقاد و التزام عملی به اسلام و اصل مترقی ولایت
مطلقه فقیه.

پس از هیئت‌های اجرایی، نوبت به شورای نگهبان می‌رسد که به تأیید صلاحیت داوطلبین شرکت در انتخابات مجلس پردازد. در صورتی که شورای نگهبان نیز صلاحیت داوطلبی را تأیید کرد، وی می‌تواند در انتخابات شرکت کند.^۱

۱. قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی، مصوب ۴ مرداد ۱۳۷۴، ماده سوم، مستفاد از اصل ۹۹ قانون اساسی.

۷. چگونگی تبلیغات صحیح

۱.۷. دیدگاه آیات و روایات و فقها

۱. پایبندی به اسلام

رضایت خدا را باید در نظر گرفت، رضایت اولیا را باید در نظر گرفت. آن چیزی را باید معیار قضاوت قرار داد که مایهٔ ایستادگی ملت است، مایهٔ استحکام ملت است، مایهٔ استقامت مردم است و او پایبندی محکم به اسلام است.^۱

۲. پرهیز از هدایا

هدیه دادن یا گرفتن در انتخابات، به خصوص اگر بوی رشوه دهد، کار صحیحی نیست.

عن علی بن موسی الرضا عن آبائه عن علی بن
أبی طالب فی قول الله عز و جل (أکالون للسحت)^۲
قال: «هو الرجل الذی یقضى لأخیه الحاجة ثم یقبل
هدیته.»^۳ (=امام رضا از قول پدرانشان از امیرمؤمنان در
تفسیر آیه شریفه: «خورندگان مال کثیف و حرام» می‌فرمایند:

۱. بیانات در جمع تعدادی از خانواده‌های شهدا، ۳ خرداد ۱۳۸۸.

۲. مانده، ۴۲.

۳. محمدبن علی بن بابویه، عیون اخبار الرضا، ج ۱، ص ۳۱.